

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

דעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 580 פרשת: וירא שבת קודש י"ז מרחשון תשפ"ו (8 בנובמבר 2025 למניינם)

תל-אביב	יציאה	כניסה	ר"ת
16:26	17:23	17:58	
16:10	17:22	18:02	ירושלים
16:14	17:21	17:56	חיפה
16:27	17:24	18:00	באר שבע

*לנוהגים 40 דקות

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

פי"ד, ויש להתבונן מידי פעם לשמוע נשימה של עצמו ולכוון להודות לה' יתברך. נושם בלי חמצן, נשמה בריאה בגוף בריא.

יש להתכוון בלילה לתפילה בבוקר, ולהכין הכל כדי שלא יהיה עיכובים. ועם כל זה אם התעורר מאוחר זה מהשמים! ולא עצבות ולא כלום. אלא זריזות לתפילה, ולא להישאר להתפלל בבית, אלא לבא לבית הכנסת ולכוון להתבונן שהגיע מאוחר. וזה מהשמים לטובה.

אדם ששכח מה שרצה, וחזור שוב על צעדיו כדי להזכר, כל פסיעה ופסיעה שחוזר, יכוון שזה מהשמים, ואז יהיו אלו פסיעות של אמונה.

כביסה תלויה בחבל ליבוש, ופתאום ירד גשם חזק ואין לו את הבגד המיוחד שרצה ללבוש, הרי זה מהשמים! וילבש בגד אחר, בגד של אמונה.

נתקע בפקק בכביש. בודאי מהשמים בבחינת הולכי דרכים. והרי זה נסיעה של אמונה (ועיין בן יהודה ברכות ג.).

פגישה שחיתה לה זמן רב, והגיע לפגישה ולפתע באותו יום עשו שביתה, או עיכובים ושינויים. הכל מהשמים!

זכוב טרדן ולא עוזב, ונדבק רק אליו. בודאי זה מהשמים! ויתחזק בתשובה באמונה והכנעה. וזה סגולה שיסתלק, ומפורש כן במדרש על הפסוק ברכות ה' איש גם אויביו יושלים איתו.

חיכוך בגוף, וגירוד חזק (כשיטל לפסול) באמצע תפילת העמידה. ולא נוגע ולא כלום, מחמת יראת הרוממות מה' יתברך. אשריו! וזה נסיון מהשמים לטובתו.

יש להתפלל להגיע ולנגוע במעלות הנפלאות באמונה של אבותינו הקדושים, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי וכו' להתפלל לישועה ולהצלחה מה' יתברך. ולא לתת עצות לה' יתברך. שבת שלום.

ה' יתברך רוצה, הוא כל יכול! ויתכן מעל השכל ומעל הטבע. אבל שרה לא אמרה אמן, ועל זה התביעה והטענה עליה. ע"ש. ורבינו החפץ חיים מוסיף לבאר, שזה כתוב בתורה לדורות עולם וְתִכְחַשׂ שָׂרָה לַלֵּמַד אותנו שאסור להתייחס לעולם! וגם כאשר לפי השכל לא נראה כלל וכלל שיהיה הצלחה או תיקון או תועלת, עם כל זה אין להתייחס לעולם. אלא להמשיך להתפלל ולומר אמן, ולה' הישועה.

ולמדנו כאן הנהגה טובה. כאשר יש צרה, בעיה, יסורים שנמשכים זמן רב, עדיין אסור להתייחס, אלא יש להתפלל. וכאשר חכם, צדיק, רב גדול, ואפילו איש פשוט מברך על אותה בעיה. לא להיות אדיש ומיאוש, אלא אדרבא להקשיב לברכה ולומר אמן, ולומר לו תודה רבה. והרי אברהם אבינו אמר אמן על מלאכים שנדמו לערבים (בר"מ טו:), ואל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך (ברכות י:), וגם אם מרגיש קצת מעין בזיון מברכת הדיוט, זה חלק מהתיקון להתבונן ולהתברך, ולהרבות בתפילה, ולצפות לישועה.

וזה היסוד הגדול של האמונה בהשגחה פרטית, להבין ולהשכיל ולדעת, ה' יתברך גדול מאד, האל הגדול הגבור והנורא, כזה גדול אשר גם על אנשים פשוטים כמונו וגם על כל מעשה ופעולה וענין ומחשבה שעובר עלינו, הכל מה' יתברך בלבד.

ומסתבר, שצריך להתפלל על כך. כדי לזכות להשגחה באמונה בהשגחה פרטית כל רגע! עד שמרגיש כל מה שעובר עליו, שזה מה' יתברך בלבד! ובתפילת העמידה בתפילת אלקי נצור, שחיבר מור בריה דרבינא (ברכות יא:), לכוון במילים "למקללי נפשי תדום" כלומר לא רק מהפה ידום ולא יענה, אלא גם בנפש פנימה. להרגיש ממש שהבזיונות והקללות ממש מה' יתברך בלבד. וזה הסוד של האמונה בהשגחה פרטית ויש להתעמק ולכוון כן. ולהרגיש תמיד שמחה ואהבה במעשיו תמיד (ועיין בן יהודה קידושין מא:).

הנה לפנינו תרגילים באמונה פרטית כל רגע.

- "כל הנשמה תהלל יה" על כל נשימה ונשימה להודות לה' יתברך (ועיין מדרש רבה בראשית

חז"ל אומרים (ברכות מ:): "כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה" כלומר כל ברכה שמברכים את ה' יתברך צריך להזכיר בה שם שמים דהיינו שם ה', וגם מלכות דהיינו מלך העולם. ואם לא אמר מלך העולם הרי זה ברכה לבטלה ולא עונים אחריה אמן. ואפילו אמר מלך, זה לא מספיק, וחובה לומר מלך העולם [כמבואר כ"ז באו"ח סימן ריד ומשנ"ב בביאה"ל שם].

ולפי זה לכאורה קשה כיצד בתפילת העמידה שכולנו מתפללים שלוש פעמים ביום, אין כל ועיקר אזכרת "מלך העולם". היתכן? תפילת העמידה בלי אזכרת מלכות שמים? וכבר הקשו כן רבותינו בעלי התוספות (ברכות מ: בסד"ה א"מ).

והתירוץ נפלא ומחזק מאד. כאשר אומרים בברכה ראשנה, ברכת אבות בעמידה את המלים "אלקי אברהם" זה כמו מלכות! כמו מלך העולם! כי אברהם אבינו המליך את הקדוש ברוך הוא על כל העולם, על ידי שהודיע ופרסם בקול גדול לכל העולם שיש אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד (רמב"ם פ"ק מהלכות ע"ז), וכשאומרים אלקי אברהם כאילו אומרים מלך העולם! כי זה המהות של אברהם אבינו מלכות שמים בלבד!

וכשרואים עד כמה חשוב לאברהם אבינו כבוד שמים, ועד כמה המהות שלו היא מלכות שמים בלבד! מובן כיצד אברהם אבינו מתפלל ומבקש מה' יתברך על סדום ועמורה. שלכאורה, הרי הם רעים וחטאים לה' מאד, וגם מפריעים לאברהם אבינו לקרב אנשים לאמונה? אז מה לאברהם להתפלל עליהם?

אלא, עצם העניין שה' יתברך מרחם עליהם הרי זה כבוד שמים! ויש כאן פרסום לה' יתברך שהוא ארך אפיים גם לרשעים כאלה, וזה נקרא מלכות שמים. וזה עדיף מהצער שמפריעים לקרב אנשים לאמונה (ועיין מכתב מאליהו ספיקס כו.).

וזה בעצם הטענה על שרה אימנו לָמָּה זֶה צָחָקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵף אֲמֶנָּם אֵלֶּי וְאֲנִי זָקְנָתִי וּמִבְּאֵר הָרֵמֶב"ן, כאשר אברהם אבינו נתבשר שיהיה לו בן, מיד ענה אמן ושמח. ולא חשב לעצמו אני זקן וכיוצא בזה, כי אם

בחסות: גר פרינט

פתרונות דפוס ושיטות מתקדמות הכל במקום אחד.

08-6221222 רח' הצורפים 10, לוד

זהירות! מטען חורג ומסוכן מאד לפניך!!!

שלום וברכה מורי ורבותי!

מה גורם לאדם לשבת בחדר עטור ספרים וללמוד יום ולילה? מה גורם לאדם לעשות זאת בתמורה למלגה זעומה? מה גורם לאדם כשרוני לעשות זאת, בעוד שבכישורו הגדול הוא יכול בפחות ממחצית הזמן הזה להשיג לעצמו משכורות עתק, ולפרנס את עצמו ואת בניו לדורי דורות בעושר רב?

דבר אחד בלבד - האמונה בצדקת הדרך.

כלומר, אדם שיועד שחי העולם הזה הם זמניים, והחשוב ביותר הוא הקשר עם בורא העולם. ויותר מכך, יודע הוא שרק בדרך התורה והמצוות זוכה האדם להיות מאושר יום יום ושעה שעה בזה העולם, כאשר כל מה שמעבר לכך הוא הרבה פחות מהבל ורעות רוח. הרי שאדם כזה בתוקף אמונתו, משכיל וזוכה לשבת באוהלה של תורה, לקום מדי בוקר, לצאת לדרך חיים חדשה ופורחת במסגרת בית המדרש בה הוא לומד וללמוד וללמד, לשמור ולעשות.

זהו מסע מפרך! מסע שמי שלא נמצא באותה רמה, לא יוכל לעולם לצלוח אותו. זהו מסע המעיד על רמתו הרוחנית הגבוהה והנדידה של אותו בן תורה, שנושא על שכמו את משא הדור ובעצם מגן בלימודו על כולנו.

מה המשמעות של אותה מסירות נפש? להיכן היא מובילה? מהו הכח הגדול שניתן לאותו אדם שבחר בזה הדרך? הרי לא כולם רואים ברכה בלימודים מיד בתחילת הדרך. ולהיפך, אומרת הגמרא הקדושה (חולין כ"ד ע"ב) שתלמיד שלא ראה ברכה בלימודו חמש שנים, יותר לא יראה ברכה. לאמור, שחמש שנים הן אמת המידה המספקת כדי לבחון את הברכה אותה אמור התלמיד לראות בתלמודו. אולם, על פחות מכך אין להתלונן, וזהו כביכול אף כבדרך הטבע.

אם כך, נשאלת השאלה, מהו המבדיל המידי בין אדם שבחר בדרך שכזו וזוכה ועמל בתלמוד התורה הקדושה, ומחובר ומקושר בנימי נפשו ישירות לבורא העולם, סוג של קיום אמיתי ונעלה של הפסוק: "שְׁנִיתִי ה' לִנְגִידִי תַמִּיד" (תהילים ט"ז, ח) יום יום ושעה שעה, לבין כל אדם אחר מן השווה? בפרשנותו, כאשר אברהם אבינו זוכה לביקורו של האלוקים במסגרת היום השלישי למילתו, לפתע נושא הוא את עינו ורואה שלושה ערבים, וכלשון הפסוק: "וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו" (בראשית י"ב, ג). אברהם אבינו מתנצל בפני הקדוש ברוך הוא וחדל משיחתו עמו, ומיד "וַיֵּרָא וַיֵּרֶץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אֵם נָא מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבֹדֶךָ" (ס"ג, ג-ד). מכאן לומדים רבותינו המקדושים גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה (שבת קכ"ז ע"א), וזאת, ממעשהו של אברהם, שכביכול ויתר על הקבלת פני השכינה - שיחה אישית עם הקדוש ברוך הוא, בתמורה להכנסת אורחים.

וכאן שואלים בעלי המוסר - אם אנו יודעים זאת מדברי הגמרא הקדושה שלמדה כן מהתנהגותו של אברהם אבינו. אברהם אבינו עצמו מניין היה לו המידע על כך שהכנסת אורחים קודמת להקבלת פני שכינה? והלא בפניו לא עמדו דברי חז"ל כפי שהם עומדים לפנינו? ואברהם לכאורה לא היה אמור לסמוך על עצמו בחידוש שכזה ולהבין שזו היא הדרך הישרה? אם כן, מניין היה לו לאברהם אבינו את אותו ביטחון מופלג להפסיק בשיחתו עם בורא העולם ולצאת ולקבל את פני אורחיו?

ועל כך עונים רבותינו: התשובה טמונה בתיבות "וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא". וביאור הדברים כדלהלן:

תוך כדי שיחה עם הקדוש ברוך הוא, כאשר כל כולו מרוכז בדבריו של ה' יתברך והוא שש ושמש על הזכות שנפלה בחלקו לקבל ביקור בית אישי מ'הכל יכול'. שם לב אברהם לפתע איך שעיניו נישאות כביכול מאליהן ומביטות לאופק, שם עומדים שלושה לבושים כערביים וממתנים לתשומת לבו.

באותו רגע התפלא אברהם אבינו על עצמו פלא עצום - הלא רמ"ח איברי ושת"ס גידי הם כאלה המשועבדים עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע, שלוש מאות ושישים וחמישה יום בשנה לרצונו של ריבונו של עולם, ואם כן מה להן לעיני כי לפתע תישאנה את מבטן אל עבר אופקה של ארץ ישראל, ויביטו באותם נטולי זהות העומדים ומצפים ליחס?

מכך הסיק אברהם אבינו שמוטל עליו לקבל את אותם אורחים, וכי קבלת פניהם כקבלת פני השכינה. כי אם העינים שלי שמורגלות אך ורק לקיים

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

את רצון הבורא פעלו פעולה בלתי רצונית על ידי, ודאי הוא שאותה פעולה לעונג ושמחה היא בעיני ריבונו של עולם, ואשר על כן הכריע אברהם אבינו ברוחב דעתו לחדול משיחתו עם הבורא ולהתחיל בתהליך ארוך ומורכב הנקרא "הכנסת אורחים".

חכמי ישראל שלמדו זאת מאברהם למדו זאת מאותה הכרעה אותה הכריע, על פי הפעולה אותה ביצעו עיניו - כביכול - מאליהן.

מורי ורבותי, יש כאן מסר חשוב שנועד לכולנו - גם ללומדי התורה מחד, וגם לכל מי שטרם זכה לשבת באוהלה של תורה מאידך.

בן תורה שזנח את תענוגי העולם הזה והבין עד כמה התענוג הגדול והעינוג האמיתי נמצאים בבית המדרש, הרי שהלך מחשבתו הוא שונה, הדם הזורם בעורקיו שונה, אופן פעימות הלב שלו שונה, הדרך בה מעניק מוחו הוראות ליתר איברי הגוף לפעול גם הוא שונה.

זהו אדם שמיום ליום נעשה, יותר ויותר, משועבד לרצונו של הקדוש ברוך הוא. השעבוד הזה נובע קודם כל ממסירות הנפש לחיות בעולמה של תורה, ולאחר מכן, מיום ליום, ככל שזוכה האדם ונעשה גדול יותר ויותר בלימוד התורה הקדושה, הרי שהוא מצליח לכוון את דעתו לדעתה, ומעתה זוכה הוא מרגע לרגע לסוג של דעת תורה שתלך ותושלם עד להיותו גדול בישראל.

מכאן ואילך, כאשר יעשה אותו בן תורה מעשה כלשהו, אשר במבט שטחי וראשוני לא יראה כענייני ו/או הגון בהתאמה, הרי שעלינו לדעת ולהבין שהלך רוחו ואופן החשיבה שלו גם אם לא בא הוא לידי ביטוי במקור הלכתי כלשהו, הרי שהם נובעים מגופו הטהור של אדם המחובר רוחנית וגשמית לריבונו כל העולמים, ואשר גם מעשה אשר יעשה בהיסח הדעת חשוב הוא יותר מכל מעשה שיעשו האחרים לאחר מחשבה ותהא רבה ככל שתהא.

וכלפי מה הדברים אמורים?

פעמים רבות אנו זוכים לראות אנשים אשר לא זכו לשבת באוהלה של תורה, אך עם כל זאת זכו ובניהם ובנותיהם נשלחו על ידם, בהוראת רבותיהם, ללמוד במקומות תורניים. במהלך השנים גדלים הילדים הללו ומקימים בתים בישראל. והנה, יושב לו אותו אדם מדושן עונג בראש שולחן השבת, כאשר לימינו ולשמאלו ניצבים בניו וחתניו, כולם זרע קודש ברח' ה', בני תורה, גדולים בתורה וביראת שמים טהורה, מוצלחים ומבורכים, נחת יהודית אמיתית! הם מאד מכבדים את האבא / החם. הם מעניקים לו את מלוא הכבוד וההדר, ומבחינתם הוא ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ושלא, בשולחן השבת.

ישנם כאלה, אשר פוּחו עליהם יצרם ומוצאים להם באותה שעה את הזמן לשנן את לשונם לפלח חיצים של הערות והארות בבנים ובחתנים הדגולים. הלא הוא גידל אותם, ובמידת מה הוא אפילו מסייע להם בחיי היומיום, והם כל כך מכבדים, ומתנהגים יפה כל כך, ומעבר לכך "הם אף מתחשבים בדעתי", אז מגיע לי קצת ללמד אותם מחכמת החיים שלי. זהו הזמן קצת להעניק להם מהתבונה העורפת לה זכיתי.

מכאן זה מתחיל להיות מסוכן...

הבן או החתן שלך להם זכיתי בדרך נס גבוהים וגדולים ממך בהרבה. אחוז המניעות והקשיים אותם הם נוטלים על עצמם באהבה, לא היית מסוגל ליטול על עצמך ולו באופן חד פעמי. בדרך נס אתה זוכה ויושב לידם, ובעזרת ה' בדרך נס גדול עוד יותר, תזכה לשבת ליד שולחנם בעולם הבא. אולם, כל זאת רק באם תזכה ותעמוד לימינם ולא חלילה וחס תגרום להם להפרעה כלשהי. וגם הערותיך 'המחכימות', מוגדרות כהפרעה כלשהי והרבה מעבר לכך. לא רק שאין בידך את הזכות להעיר, אלא אף הרבה מעבר לכך - אין בך את היכולת לראות את התמונה כפי שהיא באמת. כי המדובר הוא בעולם אחר, עולם שגם אם אתה בטוח שאתה זוכה להכיר אותו ולו במעט, הרי שאינך מכיר אף את אפס קצהו. וזאת, משום שלהכיר עולם שכזה יש צורך לחיות אותו ולחוות את אותה רוח מסירות ועמל תורה ההופכים את אט את רמ"ח איבריו של בנך וחתנך לחפץ של קדושה.

פעמים רבות חוטאים באותו חטא איום גבאי בתי כנסיות ומנהלי מוסדות תורניים. הם חושבים בטעות שמעמדם כחלק מזיכוי הרבים מקנה להם מקום שווה ערך או קרוב ולו במעט למעמדם של עמלי התורה, והם רואים לנכון להעיר הערות, לשאול שאלות ובמקרים מסוימים אף לדבר בצורה

רוחנית ורמה נמוכה, אז אינו חייב ללכת לשם. זה הכלל ברוחניות - תדאג לעצמך לפני כולם.

שני חתני בר מצוה שהכינו "שלישי"

שאלה: שני חתני בר מצוה שהכינו את הקריאה של עליית שלישי בלבד בימות החול, כיצד יעשו את סדר העליית?

תשובה: שאלה יפה! הרי להוסיף עליה רביעית ביום חול, אסור (משנ"ב סי' קל"ה ס"ק ג), ואפילו לחזור על עליית שלישי בתורת "מוסיף", אסור בימות החול. לכן ישנה עצה פשוטה וטובה, והיא לבקש מהכהנים למחול על כבודם, ולא יעשו עליית כהן כלל, אלא רק עליית ראשון, ויקרא לו החזן עד סוף עליית שני, מקום אשר שם הכין חתן הבר מצוה. ואחר כך יעלה חתן הבר מצוה עליית שני, ויקרא בתורה כדת וכדין, ואחר כך יעלה חתן בר מצוה נוסף לעליית שלישי, ויחזור על הקריאה הקודמת כפי שהכין, ולאחר מכן יוסיף החזן לקרוא שלושה פסוקים נוספים, ואז יברך החתן ברכת "נותן התורה", וזה מצוין (ועי' משנ"ב בשע"כ סי' קל"ה ס"ק כח), וכהנים זריזים הם (שם כ). ואינם מקפידים, ומוחלים מכל הלב (ועי' בספר הנפלא וליקוט יוסף סי' קל"ה ס"ק א').

ספק אם אמר "ברך עלינו"

שאלה: תמיד אחרי התפילה יש לי חוד וחשש שמא אמרתי "ברכנו" במקום "ברך עלינו", והספק הזה מלחיץ אותי מאד, מה עושים כדי לצאת מזה?

תשובה: אמנם נכון הדבר שלהלכה אם לא עברו עדיין שלושים יום, קיימא לן שמספק חוזר להתפלל, וזהו דוקא כשמסתפק באמצע תפלת העמידה (כ"ה) סימן קיד סי' ק"ח מה שם מור וקליעה), ויש פוסקים הסוברים שגם לאחר התפילה, אם מסתפק חייב לחזור (כ"ה) וליקוט יוסף סי' קיד ס"ג ע' בשם הב"ח, ונראה שלכל הדעות אם סיים תפלת שחרית, ואפילו שהגיע לקטע של "ובא לציון" או שיר של יום, אם מסתפק שם אינו חוזר, וכל שכן בנדון דידן שהספק שלך אחרי כל תפלת שחרית, שאין לזה דין ספק כלל ולכן אינו חוזר, וזאת משום שעבר זמן רב, ולכן לא זוכרים, ולא בגלל שיש כאן ספק אמיתי.

ועצה טובה, שכל זמן עונת החורף, יש להוסיף ב"שמע קולנו" את המלים "ותן טל ומטר לברכה", ובזה ינצל מכל הספקות וכל הבעיות.

תשובה: זה חובה מהדין, ולא סתם חסידות. כך, שלא מספיק להשמיע לאוזניו, אלא קול רם ממש. ומפורש כן בשולחן ערוך (סי' ט ס"א), והוסיף רבינו הקדוש במשנה ברורה (ס"א ס"ק), שעל ידי זה מתעורר הכוונה ועל ידי קול זה מתבטלים גזירות קשות, עיין שם. ומכאן שזה חובה ממש לענות "אמן" בקול רם. וזה בבחינת: "קול רנה וישועה באהלי צדיקים" (תהלים קל"ח, טו), ומשמע בגמרא (סנהדרין ל"ט), להכריז בפי הכל, קול גדול של הכרזה לכבוד ה' יתברך באהלי צדיקים. וכן פירוש הפסוק (תהלים א' כ"ג, א): "ויצעב הרנה בפתח", כלומר כרוז גדול בפי כולם, עיין שם.

והפלא הגדול שבבחינת "ה' מלך" שלפני "ברוך שאמר" לא כתוב לענות בקול רם וגם אין חובה לעמוד מדינא, אלא מידת חסידות (וב"ע ד"ף דף ע"ג), גם מרנן ורבנן "ילקוט יוסף" ו"הלכה ברורה" (בש"ע סי' ט) לא כתבו לענות בקול רם, ומאידך, עניית "אמן" זה חובה מדינא ולא חסידות, וכיצד עושים להיפך? ממש פלא פלאים. ורבינו הקדוש (משנ"ב סי' קכ"ד ס"ק מו) מתיר לענות בקול רם עניית "אמן" כדי לזרז את העם בכך, עיין שם. והובא להלכה בכף החיים (ס"א ס"ק פג), עיין שם. ומצוה לעורר את העם ולהרים קולו, קול רנה, ויקח מעט אויר קודם, כדי שיגביה קולו היטב ויקדש שם שמים, ואשרי. ומפורש בגמרא (שם ס"ק פג), כל העונה "אמן" יהא שמיה רבא מברך" בכל כוחו פותחים לו שערי גן עדן, עיין שם. וזו קבלה טובה לקראת השנה החדשה ובכלל.

נסיעה במכונית לבית הכנסת כשהוא מעוטר בטלית ותפילין

שאלה: האם כדאי לקבל על עצמי לצאת מהבית עם טלית ותפילין כל בוקר, למרות שאני חייב לנסוע ברכב לבית הכנסת?

תשובה: זה חובה קדושה כשיכול לעשות כן. ורבינו הרמ"א הביא כן בשם הוזהר הקדוש והובא גם במשנה ברורה בביאור הלכה בשם הוזהר הקדוש (סי' ס"ה ס"ק א'), ומה שהוא נוהג במכונית עם התפילין, אין בזה בעיה, כי העיקר שאין כאן קלות ראש ואין כאן היסח הדעת, וזה מצוין (שאלה יפה"ה ד"ף דף כ"א).

חסד רוחני מבלי להיפגע

שאלה: האם יש ענין של גמילות חסדים אם מוותר על תפילת שחרית בנץ ובכוונה כדי לחזק ולהשלים מניין נוסף במקום אחר?

תשובה: בודאי שיש ענין, ואשרי שעושה בזה חסד רוחני עם מקום וציבור נוסף, אבל זה רק באופן שנהנה בתפילה שם ומרגיש עליה רוחנית במקום התפילה ובציבור המתפללים, וכן הרמה הרוחנית גבוהה שם כמו במקום הקבוע שלו, ואם יש בעיה

שיעור אסוף לרווקה

שאלה: נערה בת 17 לא נשואה, ורוצה היתר ללכת ברחוב עם שער פרוץ על הצדדים ועל העיניים וכל מיני סלסולים בשערות. מה לעשות?

תשובה: כידוע, רווקה פנויה מותרת בגילוי שעה, ונשואה חייבת לכסות ראשה. ויש דעה בהלכה שצריך כיסוי נוסף על הכובע או המטפחת, כי הכיסוי הראשון עדיין לא צנוע ללכת בו ברשות הרבים ודומה לגופיה הצמודה לגוף הנקראת "חולצת בסיס" שאסור לצאת כך לרשות הרבים, וצריך על זה חולצה מכופתרת, כידוע.

רווקה מותרת בגילוי שעה. ויש מצריכים שיהיו שערותיה קלועות (אסופות) ולא סתורות (מפתחות) (עיין משנ"ב סי' ע"ה ס"ק ב'), ויש מקילים גם בשערות סתורות, כלומר לא אסופות אלא מפתחות (מן רבינו זע"א ב"ב"א ח"ד א"ה"ע סי' ג', והובא בנפלאות ב"ח"ס מלכותי" סי' ע"ה ס"א), ומפורש בגמרא (סוטה ל"א), סתירת שער מקליעתו (סתירת השער, פירוש – שער משחרר ולא אסוף), עיין שם.

ובעונות הרבים, רבים טועים בהלכה זו, כי למעשה "סתורות", הכוונה שאינן קלועות כמו צמה שנראה כל השער כחבל עבה, אלא אסוף על ידי גומי או טבעת עגולה בשורשים ושאר השער מפורז מלמטה. אסוף מלמעלה ומפורז מלמטה, בזה יש מתירים וכנזכר לעיל, אבל שער מפורז היוורד לצדדים ולכתפיים זה ממש פריצות, זה רחובי כדרך נשים הסוררות. כמו שכתב רבינו הקדוש האיש מצליח, ה' יקום דמו, על פאה נכרית. ואם בפאה היא נראית נוכרית, אז בשער מפורז כדרך הרחוב והשוק והסוררות, בודאי שזה נכרית שבנכרית וזה אסור לכולי עלמא. ובוזה לא עלתה על המחשבה לאיזה מורה הוראה להקל בזה חס ושלום, והדברים פשוטים ומובנים.

וזה בעצם קליעת השער האסורה בשבת מדין בונה, וכן איסור התרת הקליעה משום סותר (עיין משנ"ב סי' ע"ה ס"ק ב'), אבל שער פזור, מפורז ומפורד ככל העמים, רחמנא ליצלו, אסור בהחלט. ויש כיוצא בזה בדיני יחוד גם במעלות, אשר יש מתירים כי אין זמן של שיעור יחוד של טומאה (עיין סוטה ז'). ומרן רבינו הגדול זיע"א ממליץ להחמיר בזה מטעמי צניעות, כלומר אין איסור יחוד, ויש איסור פריצות (עיין לנחם הראש"ל שליט"א בספר הגמון "ליקוט יוסף" ו"ד"ר סי' פ"ג מה שדין ח"י שיעור), גם רבינו בעל שבט הלוי זיע"א כתב במפורש "דעתי נוטה להחמיר בזה" (שם הלוי ח"י סי' קכ"ג), ומינה לנדרון דידן.

עניית "אמן" על קדיש וחזרת הש"ץ בקול רם

שאלה: עניית "אמן" בקול רם בזמן התפילה על קדיש ועל חזרת השליח ציבור, האם זה חובה מהדין או חסידות בעלמא?

המשך מעמ"ב 2

אם זכיתם ועשיתם את מחצית מהדרך וכבר לפניכם בני תורה במסגרת המשפחה, בית הכנסת או המוסדות אשר אתם עומדים לימינם, אל תגרמו בהמשך הדרך לאבד את כל אשר בנייתם. לימדו להיזהר בכבודם של תלמידי החכמים, לימדו לעמוד לימינם במסירות נפש, והחשוב מכל - הבינו עד כמה למרות שהם הולכים לידכם ומדברים עמכם הם אינם נמצאים בעולם הזה אלא בעולם גבוה ונאצל הרבה יותר. זכות היא לכם ללחוץ את ידם ולו אחת לתקופה.

נאחל הצלחה רבה לכולנו בהבנת הדברים ובהפנמתם, ומעבר לכך בהחדרתם לכל הסובבים אותנו, ובראשם - לבנינו הקטנים, אשר יזכו ויגדלו ויהיו בעצמם גדולי ישראל של הדור הבא.

ברוכים תהיו!

שאינה הולמת ומתאימה כל כך לכבוד העצום אותו חייב כל אחד ואחד מאיתנו לרכוש לבני התורה.

ושוב, הדברים מתקבלים בחיך, בסלחנות ובהבנה. אולם, גם אם אברך או בחור מחול על כבודם, ויתכן אף שלא נפגעו מאותם מילים, הרי שהתורה תובעת את עלבונם ואוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אליהו רבה ב', ד"ה רבי אלח' כ"ד).

על מאמר חז"ל באבות "והוי זהיר בגחלתך" (פ"ב מ"י) מבארים המפרשים, שתלמיד חכם משול לגחלת מבחינת הזהירות בכבודו ולא לאש, משום שאש מראה לכולם את חומה ואת אופי פעילותה, מה שגורם להיזהר ולהתרחק ממנה. מה שאין כן בגחלת שנראית ככבייה ולא מסוכנת כל כך, אולם כאשר נוגעים בה זוכים לכוייה בל תתואר, אשר במקרים מסוימים קשה היא את יותר מהנזק הנגרם על ידי להבה חיה.

השבת מקור הברכה

ולכן מי שנכנס ע"פ לשבת קדש אחרי שהתרוצץ כל היום, דומה למי שנכנס רעב וצמא ליום הכפורים, ויצא שָׂכָרוֹ בְּהִפְסָדוֹ.

אָמֵנָּה יש לדעת, בתורה אין 'פִּטְנוּט' למחילת עוונות, והפִּטְנוּט בזה היא כמבאר בפרקי דרבי אליעזר (סוף פרק יח) ששומר שבת עם כל פרטיה ודקדוקיה כמבאר בזהר הקדוש, עין שם. וכמו שמבאר ה"י (ר"ס רמב), שהפִּטְנוּט שְׁעֵשֶׂה תשובה, וכיוצא בזה מה שכתוב באגרת הרמב"ן, 'ובכל יום שתקראנה יענוג מן השמים' הכוונה, מי שגיע למעלות השנויות שם, וכן סגלת ח"י רוטל בהלכות רש"י בל"ג בעמר במירון, פועלת רק שיש עמל תורה וקיום מצוות, אחרת זה לא יעזר. ולכן, פתח חזקיה את נחש הנחשט של משה והודו לו (ברכות י), ומקום הניחו להתגדר בו (חלין ז), והכל כדי שלא יחשבו שזה פִּטְנוּט לרפוי, וכן סגלת שני השם המובאת ברמב"א (ראש השנה יז), קדם לזה חזק בתורה וביראת שמים, אחרת זה לא יעזר, והבן.

ומזה לומדים, שעקר ענין השבת זה לא מנוחת הגוף אלא התעלות הנפש והנשמה, כמו שביום הכפורים יש מנוחת הנפש והנשמה, אבל אין כלל מנוחת הגוף כי הגוף ע"פ שבור ורצוף מחמת המסירות לתפלות ולזעקה להשם יתברך, ומטרת השבת היא עמל וגייעה בתורה ובסדרים ושעורים קבועים וארכים, ומאידך הגוף ע"פ ואין בזה בטול ענג שבת (עין ברש"י שבת קיט רע"ב), כי אכילה ושתיה בזמנה, זהו עונג שבת-קדש, אבל מעוט שנה גם בשבת צריך למעט כמו ביום הכפורים, וכן משמע מנסח תפלת שבת-קדש: 'מנוחה שלמה שאתה הוא רוצה בה', כלומר מנוחה לכבוד ורצון השם יתברך, לא זולת, והבן.

נמצינו למדים עוד, כמו שביום הכפורים כמעט שלא מבקשים צרכי הגוף כי אם בקשות רוחניות ומחילה וסליחה, וגם בשבת-קדש אסור לבקש בקשות חל, משום כבוד שבת (ברכות כא), ועקרו בקשות על רוחניות כמו 'שבענו מטובך' וכו'. וצריך בשבת-קדש ישוב הדעת גדול להשתלמות רוחנית שזה העקר, גם לרבות בשבת-קדש כל האיר בעולם קדוש, זה יותר מבית הכנסת שקדוש רק בתוכו.

ובספר 'תורת בר-נש' מביא הערה נפלאה על קדשת השבת, למה כתוב בתורה 'זכור ושמור' בקמץ, ולא בשוא, זכור בלשון ציווי ומבאר, שלשון ציווי הכונה פעם אחת, ויהיה פרושו תזכור וזהו, אבל כשהוא בקמץ, הכונה מלשון תמיד תהיה זוכר, תמיד במצב זכירה לשבת הקדושה כל השבוע באפן תמידי, ועל ידי זה מתכוון תמיד ומכיון עצמו היטב לשבת הקדושה, ועל ידי זה זוכה לקיים 'שמור את יום השבת' בשבת עצמה כל רגע ורגע, ונזהר מפל נדנוד עברה ומכל מקשול חס וחלילה.

קדשת השבת, ואז השבת לפי גדלותה משפיעה ומחזקת אותנו באותו שבוע ברוחניות וגשמיות.

זכירת השבת כל השבוע

הרמב"ן על הפסוק: 'זכור את יום השבת לקדשו' (שמות כ, ח), מבאר: שבכל ימות השבוע יש לזכור את השבת ולהתכוון לקבלתה, ועל ידי הזכרון הזה נזכר את מעשה בראשית ואת האמונה בהשם יתברך תמיד, והפִּטְנוּט בזה, להתכוון לשבת כמו שמתכוונים ליום הכפורים ממש.

כן הוא בגמרא ביצה (טו:): 'אמר רבא זכרונה מאחר שבא להשפיעו' - כרבא, ואף שנפסק להלכה כהטעם השני של רב אשי עין שם, על כל פנים, פשוט זה אמת בפסוק, לשמור ולזכור את כבוד שבת-קדש, ועין אור החיים הקדוש (בראשית ב, ג), שבשעת הבריאה לא ברא השם כח לקיים את העולם כי אם לששה ימים, ויום השבת הוא המביא שפע וברכה ומקים את העולמות עוד ששה ימים, והלאה, נמצא שש השבוע מתקדש השבת וכן ששבת מביאה כח להמשך השבוע להתקיים, כך השבת מביאה כח ועצמה לאדם להמשיך הלאה, וענין הצפיה לשבת רמוז במלה 'ושמור' על פי פרוש רש"י, 'ואביו שמור את הדבר' (בראשית יז, יא), היה ממתיין ומצפה מתי יבא.

ועין בבן איש חי (שנה א, פרשת כי תשא הלכה יז), שלכן צריך לומר בשיר של יום: 'יום אחד בשבת' וכו', וכדברי הרמב"ן, וכיוצא בזה דברי הרמב"ם בהלכות מזוזה (סוף פרק ו): 'חייב אדם להזהר במזוזה שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יזכר אהבת השם יתברך, וידע שאין דבר העומד לעולם כי אם ידיעת צור העולם', וכן בהלכות ברכות (ריש פרק א), 'כל הברכות כדי לזכור את הבורא תמיד ולירא ממנו', עין שם.

והדמיון ליום הכפורים, על פי הגמרא (שבת קיח:), 'כל המשמר שבת כהלכתו, אפלו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחליו לו', ומכפרת על עבודה-זרה גלוי עריות ושפיכות דמים, ואם כן שבת הנה ממש יום מחילת עוונות ליום הכפורים, וחובה עלינו להתכוון לכך בהתאם, וכן משמע מהזהר הקדוש המדפס בסדורים, ששבת-קדש קדושה יותר מכל הזמנים והחגים, עין שם. וכן מפרש במדרש משלי (י, א), בשעה שחכם יושב ודורש אני מוחל ומכפר עונותיהם של ישראל, והמשמעות בשעור תורה בשבת-קדש, ושומע קדיש ועונה בכונה - מוחליו לו על כל עונותיו, (פרקי דרבי אליעזר סוף פרק יח),

נאמר בתורה: 'שמור את יום השבת לקדשו' (דברים ה, יב), ומבאר בספר העמק דבר, שיש לשמור מיום ראשון על קדשת השבת בהכנה הרצויה ובבריאות הגוף, כדי שלא נצטרך חס ושלום לחלל את השבת כשתגיע.

כידוע, ספרו על מרן הרב שך זיע"א, שאחרי שהיה שוהה כל ימות השבוע בשיבה, לא היה נוסע לביתו ביום ששי, אלא מקדים ונסיעתו לליל ששי מחשש אולי תקרה תקלה בנסיעה ביום ששי וחלילה תחלל השבת, כזה פחד וזהירות והכנה לשבת-קדש, כיוצא בזה יש לאדם לשמור על עצמו ומצב בריאותו כבר מיום ראשון, כדי שלא לגרם חלשה וחלי בשבת-קדש, וכן תקוני חשמל בבית, יזהר לא להמתין לרגע האחרון, כדי שלא תחול תקלה דוקא בשבת, כלומר להתחיל טפולים ולסיים כמה שיותר מהר, שלא תפגע קדשת השבת.

ומרן זיע"א פסק (ביע אמר ח"ה עמוד רל), שלא לעשות ברית מילה דחוי מיום חמישי בשבת, אלא ביום ראשון והלאה, ועל אחת כמה וכמה שצריך זהירות על הנסיעות בערב שבת-קדש, להקדים עד כמה שאפשר, ולא להכנס לשבת-קדש בנסיעות מסכנות במהירות מפרוץ, שבה יש בלבול דעת גדול, ובמקום שנקבל את השבת, השבת מקבלת אותנו ועדין אין אנחנו מוכנים, ואין זה מכבוד השבת.

וכמו שמעולם לא מצינו מי שמתעכב בערב יום הכפורים, וכן לא מצינו חתן וכלה שמאחרים את המועד ומפסידים או מזניחים את השעה ואת הזמן שקבעו לעצמם להכנס לחפה, כך בכניסת שבת-קדש יש להרגיש יותר מערב יום הכפורים, כי השבת - כלה, ואתה - חתן, תזדרז ותצליח, ומי שמתעצל ומאחר או שלא שומר בימי החל להגיע לקדשת השבת, סימן שאינו מרגיש שהוא חתן ויצא לקראת כלה.

ומעשה שהיה עם הרב מברסק זיע"א, שלא הרשה להדביק מודעות לטובת היהדות בערב שבת-קדש כי הזמן היה מצומצם והשש מחלול שבת, אף שהיה חשש גדול על מצב היהדות, וקדשת השבת עזרה מאד ודוקא בגלל ההמנועות מהדבקות המודעות - מה שהיה נראה ממש כהחלטה מסכנת - היה דוקא הצלחה לטובת היהדות, והכל בזכות הזהירות בשמירת שבת-קדש, והספורנו (שמות כ, ח), כותב: 'הזהיר הפסוק שייסר האדם עסקיו בימי המעשה באפן שייכל להסיח דעתו מהם ביום השבת', עין שם. כלומר, חובה קדושה לתכנן ולטפל בכל הענינים הקשורים לששת ימי המעשה כדי שיהיה ישוב דעת גדול בשבת-קדש לעליה הרוחנית.

וממה שכתוב (שמות כ, ז), 'זכור את יום השבת לקדשו', משמע עוד נקדה, שכתוב 'לקדשו', שכל יהודי בעבודת השם שלו בשבת-קדש הוא מקדש ומעלה ומרומם את כבוד השבת גבוה יותר, אנחנו עם ישראל בהתנהגות שלנו בשבת-קדש עם זכור ושמור, מרוממים ומגדילים את